

Vasile Grunea És Rokonai Haifán

1983-ban készült a kép. Az állók közül jobbról az első az Dán unokaöcsém -- a nővéremnek a fia --, aki katonatiszt, mellette a felesége, aki tanárnő, mellette én állok. Az első sorban jobbról, aki ül, az édesapám, mellette édesanyám, mellette Margit nagynéném -- apámnak a húga --, és mellette Dannak a nagynyja, Grünberger Klári, tehát a nővéremnek az anyósa. Ezek közül ma már sajnos csak hárman vagyunk életben, akik a hátsó sorban állnak. Mind magas korban haltak meg, apám, anyám és Margit nagynéném 95-96 éves korukban hunytak el Izraelben, az apám és az anyám Jeruzsálemben, a nagynéném Haifán. A szüleim Haifán laktak sokáig, csak az utolsó években költöztek Jeruzsálembe, hogy egy városban legyenek a lányukkal és a vejükkel. Haifán volt egy elég kellemes házuk nagy kerttel, és amíg még ott laktak, általában összeült szombat délután az egész család. Emlékszem, amíg ott voltam, hogy minden héten három nagynéném, a nagybátyám, az anyatársa anyámnak, Grünbergerné és a szomszédok, tehát mindig 10-15 ember kávézott és pletykált ott a haifai lakás kertjében. Apám jól tudott héberül [ivrit] és jiddisül, például a nagyapámmal jiddisül leveleztek. Háború után, mikor lehetett, 1950-ben az édesapám édesanyámmal együtt emigrált Izraelbe. Apám 58 éves volt akkor. Mikor alijázott, akkor apám olyan jól tudott héberül, hogy nem kellett ulpánt csinálnia. Imádta a héber nyelvet, állandóan tökéletesítette magát. Miután kiment, az első megspórolt pénzén vett magának egy kazetofont, és akik szépen beszéltek héberül, azokat odatette, hogy beszéljenek, és azt hallgatta, hogy hogyan kell kiejteni. És állandóan a szótár ott volt a keze alatt. Volt úgy, hogyha hallgatott valamit a rádióban, és egy szót nem értett meg, rögtön odaugrott, és megnézte a szótárban, hogy mit jelent. Haifán hosszú ideig mint hivatalnok dolgozott egy nagy építkezési vállalatnál. Anyám is jól érezte magát Izraelben. Amikor 1949-ben a szülők és a nővéremék, a barátok is föliratkoztak, én nem iratkoztam föl. Én maradtam a fekete bárány a családból; én családi és más okok miatt is itt maradtam. 1969-ben jött édesanyám látogatóba először. 1950-től, 19 éven keresztül nem láttuk egymást. Édesanyám egy hónapot ült nálunk Kolozsváron, amikor meglátogatott, nagyon jó viszonyba kerültek a feleségemmel. Akkor lementünk egy hétre Brassóba, mert még élt ott két unokatestvér az anyám részéről, és azoknak a gyerekei is ott voltak, azoknál is voltunk. És persze anyám megnézte a régi házakat, ahol laktunk. Először 1970-ben voltam Izraelben, apámat akkor

láttam először, miután kivándoroltak. Azt hiszem, hogy összesen legalább tízszer voltam, általában egy-két hónapot ültem ott. A feleségem sohasem volt, mert sajnos az akkori ?szokás? szerint az egyik mindig itt kellett maradjon az országban biztosítéknak [hogy a család nem marad kint]. Meghívni mindig meghívták őt is, de ő azt mondta: ?Menj te, lásd a szüleidet, neked az fontosabb.? Nem próbáltak hívni, hogy menjünk ki végleg, csak amikor ott voltam, de akkor is nagyon diplomatikusan. Főleg az első két ottlétemkor próbálták megmutatni az egész országot, hogy saját szememmel győződjek meg, hogy mit van ott, tehát nem próbáltak rábeszélni, hanem meg akarták mutatni a valóságot. És őszintén beszéltek arról is, hogy a feleségemnek, aki azonkívül, hogy romántanárnő, tehát más foglalkozása nincs, nagyon nehéz lenne a beilleszkedése Izraelben, gazdasági szempontból, nem más szempontból.